
Tres sondatges

ALEXANDRE CIRICI

I. CRITERI DE TRIA

El període de l'art català comprès entre el final de la Guerra d'Espanya i l'actualitat forma un conjunt històric prou característic i particular per a ésser estudiat d'una manera separada de les èpoques anteriors i d'altra banda com una època molt coherent en la seva línia evolutiva.

Els catalans som 9.856.000 habitants de l'oest mediterrani, dels quals han sorgit, des de fa un centenar d'anys, una quantitat molt important, excepcionalment important, d'artistes d'àmbit i repercussió internacionals, cosa que dóna transcendència al nostre tema.

Una síntesi general del tema —en el moment actual hauríem de tenir presents uns dos-cents noms significatius, entre arquitectes, escultors, pintors, ceramistes, tapissers, i creadors amb mitjans alternatius— no és gens d'adequat per a una revista com aquesta, dedicada a la recerca directa.

El criteri que ha dominat el nostre treball col·lectiu és el d'aprofundir en els tres moments més fecunds i originals de l'art barceloní, l'únic a l'abast directe dels pobres mitjans de què disposem. El moment de la represa, després del trauma de la guerra, del qual s'ha encarregat Imma Julián; el moment informalista, tema del qual es va fent especialista Lourdes Cirlot, i el temps del Conceptual, del qual l'estudiós Ferran Garcia Sevilla va ésser —a més— un dels protagonistes.

UNA PARCIALITAT GEOGRÀFICA I METODOLÒGICA

Això no vol dir que no lamentem que la manca de mitjans de moviment de què disposem no ens hagi permès de referir-nos a altres punts importants com el transcendent pas de l'academicisme provincià a l'avantguarda internacional, per part dels valencians; la transformació valenciana del Pop (Equips Crònica i Realitat, Genovès, Ana Peters, Boix, Armengol i Heras, Anzo, Cillero, etc.) el cinetisme de la mateixa àrea (Sempere, Alfaro, Gorrís, Teixidor, Yturralde); el particular sintetisme purista dels eivissencs o el nucli conceptual i d'entorns de Perpinyà.

El criteri de només fer allò que era possible que fos una aportació amb profunditat no solament ens ha cenyit als tres temes referits sinó que ha determinat que fossin tractats, cada un d'ells, amb una metodologia completament diferent, a fi de treure el partit màxim de la situació personal, dels coneixements i del sistema de treball de cada un dels tres investigadors. Imma Julián era especialment adequada per al mètode d'enquesta. A les raons del seu punt de vista creiem que hi compten:

1. Una orientació ideològica personal especialment interessada pel tema de la ruptura: la renovació en general i en particular enfront de les situacions creades pel franquisme.
2. El considerable treball d'enquesta que ja havia realitzat en contacte amb Antoni Tàpies.
3. El coneixement directe dels artistes implicats.
4. La facilitat per a noves enquestes, com les referents al grup R.

Lourdes Cirlot era especialment adequada per a l'anàlisi teòrica d'una documentació conduent a una classificació. Per les següents causes:

1. El seu hàbit de treball doblat de teoria i d'informació.
2. La indubtable influència del contacte amb el seu pare, íntimament lligat amb el moviment informalista.
3. L'accés a la documentació acumulada per J. E. Cirlot.
4. La dedicació prèvia al tema, per a la seva tesi doctoral.

Ferran Garcia Sevilla ha emprat el mètode antològic de textos. Diverses causes feien interessant que ell portés a cap aquesta mena d'acostament al tema:

1. La seva vocació doble que fa que a més d'artista hagi estat un fecundíssim teòric.
2. El fet que ell mateix fou l'autor de molts textos.
3. El seu fàcil accés a un gran volum d'aquests documents.
4. La seva posició que creu en l'aportació científica asèptica, sense expressió d'opinions de l'observador. (Les pròpies opinions són presentades només com a objectes, igual que les altres).

SÍNTESIS COMPLEMENTÀRIES

Un examen general de la bibliografia sobre l'art del territori i el període que ens ocupa, ens fa veure que les síntesis en general son ja fetes, fins a una certa data.

Per a l'Arquitectura hi ha fonts sistematitzades que s'aturen més o menys lluny del moment actual. Hi havia, per a Barcelona, els conjunts de dades de Flo-

3 res [1], de l'equip de J. Emili Hernández Cros [2], i la síntesi, dintre el conjunt de l'Estat, de Lluís Domènech [3]. El text de l'equip Hernández Cros és el que arriba més prop d'ara. Fins al 1972.

Per a trobar documentació que arribi fins més prop d'ara creiem que pot ésser útil a tothom una perspectiva any per any, des del 1958 fins al 1978, obra del que signa, publicada al dossier dels premis FAD [4]. Per a una visió des del 1939 fins al 1980, els textos de J. Corredor-Matheos i el que signa, aquell des del 1939 al 1957, aquest des del 1957 fins el 1980, al catàleg de l'exposició de *Cent Anys de Cultura Catalana* [5]. Té interès la Polèmica d'Oriol Bohigas, però s'atura al 1970 [6].

D'alguna manera, doncs, hi ha informacions i classificacions sobre arquitectura del nucli de Barcelona, fins a l'actualitat. No, en canvi, de la resta del territori. Tant el llibre de Trinitat Simó sobre València [7] com el text de Santiago Sebastián sobre l'arquitectura mallorquina [8] s'aturen a principis de segle, molt abans del temps que ens ocupa.

Per a la pintura i l'escultura hi ha treballs de síntesi globals. Fins al 1970, hi ha l'estudi del que signa [9]. Arriba una mica més tard el text, també del que signa, inclòs al llibre homònim dirigit per Jardí [10]. Ens podem també referir als textos ja citats dels *Cent anys de cultura Catalana* [11] que arriben a l'actualitat.

No val la pena consultar els textos d'àmbit espanyol que tinguin el tema tangencialment o desenfocadament. Es molt fragmentari el d'Aguilera Cerni [12], són desenfocats i desproporcionats els de Bozal [13]. En canvi, és interessant i actual, i té referències al món mallorquí, el text sobre l'espai «de la dècada prodigiosa» a «el somni s'ha acabat», d'Àlicia Suarez i Mercè Vidal [14]. L'art de mitjans alternatius té una excellent síntesi que situa els artistes catalans en el context internacional i arriba fins ara, al llibre col·lectiu *En torno al video* [15]. Cal citar també la *Crònica de l'Era Conceptual* de Lluís Utrilla.

Altres mitjans alternatius, conceptuals, efímers, inflables, l'art olfactiv, llibres sonors, entorns, així com als oficis, ceràmica i tapisseria, tenen referències fins al 1980 al ja citat Catàleg de *Cent anys de cultura Catalana*.

-
- [1] CARLOS FLORES: *La arquitectura de Barcelona*, Madrid, Hogar y Arquitectura, 1964.
[2] J. EMILI HERNÁNDEZ-CROS, G. MORA, XAVIER PCUPLANA: *Arquitectura de Barcelona*, Barna. Ate, 1972.
[3] LLUÍS DOMÈNECH GIRBAU: *Arquitectura española contemporánea*, Barna. Blume, 1968.
[4] ALEXANDRE CIRICI: *Vint anys dels premis FAD*, Barcelona, FAD, 1978.
[5] *Cien años de cultura Catalana*, Madrid, Ministerio de Cultura, 1980.
[6] ORIOL BOHIGAS: *Polèmica d'arquitectura catalana*, Barcelona. E. 62, 1970.
[7] TRINIDAD SIMÓ: *La arquitectura de la renovación urbana en Valencia*, València, Albatros, 1973.
[8] SANTIAGO SEBASTIÁN: *Arte al llibre Balears*, Barcelona, Noguer, 1974.
[9] ALEXANDRE CIRICI: *L'art català Contemporani*, Barna., Edicions 62, 1972.
[10] ENRIC JARDÍ: *L'art català Contemporani*, Barna, Proa/Aymà, 1972.
[11] Op. cit., Madrid, 980.
[12] VICENTE AGUILERA CERNI: *Iniciación al arte español de la postguerra*, Barna. Península, 1970.
[13] VALERIANO BOZAL: *Historia del Arte en España*, Madrid, Istmo, 1972, i *España, vanguardia artística y realidad social, 1930-1976*, Barcelona, G. Gili, 1976.
[14] Al llibre *El descrédito de las Vanguardias Artísticas*, Barcelona, Blume, 1980.
[15] EUGENI BONET, JOAQUIM DOLS, ANTONI MERCADER, ANTONI MUNTADAS: *En torno al video*, Barna, G. Gili, 1980.

De la irregularitat dels treballs de síntesi deduïm que el complement més útil 4
per als tres estudis que presentem ha d'ésser el d'una cronologia amb refe-
rències als fets històrics i socials, en la qual es veuran les llacunes i els lligams
de tot el context en el qual els tres temes citats se situen.

CRONOLOGIA

context immediat

1939

Ocupació franquista. Aïllament internacional. Preponderància Falange Autarquia. Franco anuncia adhesió al pacte Roma-Berlín-Tokio.

1940

Franco entrevista Hitler a Hendaya.

1941

Franco visita Mussolini i Pétain.

1942

1943

Amics de la Poesia.

context internacional

Fira de Nova York. Primera fase de guerra ruso-finlandesa. Independència d'Eslovàquia. Hitler envaeix Txecoslovàquia, invasió de Polònia. II Guerra Mundial.

Fi de la primera fase de la guerra russo-finlandesa. Alemanya envaeix Holanda. Caiguda de França. Arrasament de Coventry.

Invasió d'Anglaterra. Atac a Grècia. Invasió de Rússia fins a Moscou. Japó ataca Pearl Harbour. Els EUA entren a la guerra. Fleming: penicil·lina.

Japonesos entren a Manila. Midway. Conferència a Moscou. Victòria britànica a El Alamein. Stalingrad.

Rendició de Von Paulus. Desembarcament a Sicília. Detenció de Mussolini. República de Saló.

art internacional

Pavelló Aalto a Nova York. Cancelleria del Reich, de Speer, a Berlín. Moholy-Nagy escultura en plexiglàs.

Chaplin: «El Dictador».

Welles: «Citizen Kane».

Pagero i Piacentini. Edifici EUR., a Roma.

Sartre: *L'être et le néant*.

art català

Academicisme obligatori.

Rogent, Fin, Vilató a les galeries Reig.

context immediat

1944

1945

Final de II Guerra Mundial.

1946

1947

1948

Obertura de la frontera amb França.

1949

context internacional

Desembarcament a Anzio. Aliats a Roma. Desembarcament a França. Alliberació de París.

Russos prenen Varsòvia, i arriben a Berlín. Conferència a Potsdam. Bomba atòmica. Rendició de Japó.

Primera Assemblea de les Nacions Unides. Independència d'Indonèsia. Procés de Nuremberg.

Pla Marshall. Creació de Benelux. Wiener: Cibernètica. Primer avió supersònic.

Bloqueig de Berlín. Neix Israel.

Comunistes xinesos prenen Pequín. Rep. Popular Xina. Primera Bomba atòmica russa. Neix l'OTAN. Primer avió comercial reactor.

art internacional

Malaparte: *Kaputt*. Anouilh: *Antigone*. Sjöberg: *El camí del cel*.

Mies al M.I.T. Ceràmica de Picasso. Pollock: *Dripping*. Rossetti: *Roma città aperta*. Miller: *Tròpic de Capricorn*.

Hains: *Affiches lacerées*. Chaplin: *Mr. Verdoux*.

Action Painting. Informalisme a França. Transistor.

Malraux: *Psicologia de l'Art*. Le Corbusier: bloc de Marsella.

art català

Obiols: sagristia Montserrat.

Creació d'Ariel.

Comissió Abat Oliva. Esbart Verdguer. Apareix *Ariel*. Primers decorats de Clavé a França.

Revista «Algol». Grup de Vic. Miró: Mural Plaza (EUA). Rogent a Portugal. A. Puig, *tachista*.

Saló d'Octubre. «Dau al Set». Sagarra: *Galatea*. Primer assaig de TV a Barcelona.

«Cop de timó», de Manuel Gil, a València. Fundació del Club 49.

context immediat

1950

Final del veto de l'ONU contra Espanya. Vicens Vives dirigeix la història cap a la demografia i l'economia.

1951

Primera vaga. Vaga dels tramvies.

1952

Revista «Pont Blau», a Mèxic.

1953

Primer ambaixador EUA. Préstec i ajuda militar dels EUA al règim franquista.

1954

Primer llibre de Fuster a Mèxic.

context internacional

Intervenció EUA a Corea.

Xina ocupa Tíbet.

Revolució a Bolívia.

Mort de Stalin. Fi de la guerra de Corea. «Playboy» ven dos milions d'exemplars. Primera ascensió a l'Everest.

Guerra d'Indoxina. Submarí atòmic.

art internacional

Església d'Assy. Edifici ONU. Dubuffet, figures. Gratacels a Moscou.

Le Corbusier: Chandigart.

Metro de Moscou. Primer gratacels a Milà. Paolozzi: paral·lel entre la vida i l'art. ICA a Londres.

Kaprow: l'entornament. Pintura electrònica.

Smithson: escola Hunstanton. Brutalisme.

art català

Primera exposició personal de Tàpies. Primera exposició personal de Cuixart. Primera exposició personal de Tharrats. Conferència de Zevi a Barcelona. Apareix Guinovart. Apareix Subirachs. Primera lectura pública de Brossa.

Moragas: cinema Fèmina. Tàpies: temes socials. Cuixart es retira. Exposició *Dau al Set*, clausurada. Creació del Grup R. Primera representació de Brossa (Teatre Olimpo).

Tàpies a Venècia. Primera Bienal Hispano-americana. Tharrats premi Hallmark. Exposició del Grup R. Grup Indika, de Girona.

Tàpies, premi a S. Paulo. Tàpies a la Martha Jackson. Pugna Brossa-Tharrats a *Dau al Set*.

Coderch: casa a la Barceloneta. Tàpies, transverberació. Tharrats, maculatures. Mobles Moragas.

context immediat

1955

Ingrés d'Espanya a l'ONU.

1956

Antologia de la poesia Valenciana (Fuster).

1957

1958

1959

Primer Pla d'estabilització econòmica. Tecnocràcia. Influència de l'OPUS.

context internacional

Conferència de Bandung. Pacte de Varsòvia. Perón enderrocat.

Desestalinització. Nasser nacionalitza Suez. França, Anglaterra i Israel intervenen. Revolta d'Hongria. Castro va a Cuba.

Mercat Comú Europeu. Primer satèl·lit artificial.

Triomf de Fidel Castro. Joan XXIII. De Gaulle, elegit. Hillary al Pol Sud.

Primer Lunik. Formació de la RAU.

art internacional

Gutai. Happening al Japó. Le Corbusier: Rondchamp. Hamilton: *Man, Machine, Motion*.

Kaprow treballa amb J. Cage. Pollock es mata amb cotxe.

Neoliberty. Tange: Municipi de Tokio.

Exposició a Brusselles. UNESCO. Stirling. Torre Velasca. Rauschenberg posa una ampolla de Coca-Cola. Johns, comic-strips. Klein, monocroms.

Oldenburg: *El Carrer*. Dine: *La casa*. Hamilton: *Ella*. Arman: *Escombraries*. Wright: Museu Guggenheim.

art català

Tàpies informalista. Gil: *Koo*. Apareix Villèlia. Reapareix Cui-xart. Primeres fotos Pomés. Manifest Sempere. Homs: música per arpa i trio.

Informalisme al Saló d'Octubre. Subirachs: *Torre de Babel*.

Nou Camp, de Mitjans. Generalització de l'Informalisme. Grups Parpalló i Rotgla Obert. *Art Autre*; a la Gaspar. Primer Saló de Maig. Baldrich: Llars Mundet.

Busquets: Col·legi d'Arquitectes. Facultat de Dret. Art Actual del Mediterrani, a València.

Fundació de l'Escola d'Art del FAD. Grup Pere Johan a Tarragona. Grup Tago, a Mallorca. Apareix *Serra d'Or*.

context immediat
1960

1961

1962

Primera negociació per a l'ingrés al MCE. Obertura Fraga (llibres acceptats). Poder de la TV.

1963

Antologia Castellet-Molas. Triomf de Raimon.

1964

context internacional

Vol de Gagarin en satèl·lit.

Concili Ecumènic. Glenn en satèl·lit.

Pacem in terris. Assassinat de Kennedy. Mort de Joan XXIII.

Caiguda de Krushev. Premi Nobel a Luther King. Fira de Nova York. Jocs Olímpics a Tokió.

art internacional

Rudolph: New Haven. Niemeyer: Brasília. Tange: Sogetsu. Klein: antropometries. Primer Congrés de l'automació, a Moscou.

Albini: la Rinascente. Ponti: Pirelli. Shverdiaev: cinema Rússia. Oldenburg: grans sandvitxos. Wesselmann: *Great American Nudes*. Christo: empaquetatges.

Saarinen: Idelwild. Mort de Marilyn. Exposició al *Manège* de de Moscou.

Cançó de Protesta. Otani: Sala de Conferències de Kyoto. Recerca visual a la Biennial de París.

Rauschenberg; premi a Venècia. Tange: gimnàs olímpic a Tokió.

art català

Museu d'Art Contemporani, de Barcelona. Exposició Villèlia. Primera casa de Bofill. Gallots, de Sabadell. Disseny Milà. Fundació de l'ADI-FAD.

Exposició d'Art Romànic del Consell d'Europa. Ponç: Ocells. Homenatge a Todó. Primer premi internacional de dibuix Joan Miró. Apareix *Cavall Fort*. Apareix *Un segle de vida catalana*.

Bonet: Canòdrom Meridiana. Belgioioso i altres: Olivetti a Barcelona. Cubells a Sant Lluç. Apareix Angel Jové. Maspons: *Toreo de salón*.

Exposició a Banyoles. Nou Realisme al Saló de Maig. *L'art i la pau*. Final de Museu Art Contemporani.

Fundació de l'Escola Elisava. Boix, Armengol i Heras. Exposició *Machines*, a la Lleonart. Jové: nostàlgia de la *flor de parret*. Música concreta a Barcelona. Grup Menorca.

context immediat

1965

Revolta dels estudiants a Barcelona. Manifestació de capellans.

1966

Caputxinada. Fundació SDEUB. Comissions Obreres. Llei de Premsa.

1967

Permès l'ensenyament del català. Grup de pressió de Cadaqués. Gauche Divine.

1968

Activitats culturals del Col·legi d'Arquitectes.

1969

Escola Alexandre. Galí amb 1.800 estudiants.

context internacional

Primer home a l'espai, fora de la càpsula.

Concili Vaticà II. Sukarno substituït per Subarto. Caiguda de Papandreu. Caiguda de Ben Bella. Caiguda de Nkrumah. De Gaulle separa França de l'OTAN. Primeres fotos de la Lluna. Projecte rus a Venus.

Gran manifestació pacifista al Pentàgon. Mort de Che Guevara. Minifaldilla. Exposició de Montreal. McLuhan: *The medium is the message*.

Revolta de Maig a París. Primavera a Praga. Beatles a l'Himàlaia.

Foucault: *Archéologie du savoir*. Apollo XI, a la Lluna, arribada d'Armstrong.

art internacional

Apogeu dels Beatles.

Art psicodèlic.

Atelier Populaire de Beaux Arts.

Arte Povera. Junk Art (Beuys). Schlessinger: «Midnight cowboy».

art català

Bohigas: can Bordoy. Tous i Fargas: Banca Catalana. Concepte de Crònica de la Realitat. Brossa i Mestres Quadreny: *Concert per a representar*.

Escultures eròtiques i digestives de Porta. Tàpies-Brossa: *Novella*. Moda Op-art. Primer happening al Poble Nou. Genovès a la Marlborough.

Fundació de l'Escola EINA. Equip Realitat. Tàpies, premi a Liubliana. Miralda, *soldats soldats*. Mestres Quadreny: *Cànons*. Moda ye-ye. *Tuset street*.

Miralda: banc per als invàlids. Güell: escultura realista. Guinovart, *La gran societat*. Galí: metallenguatges. Jové: Balustrades. Seminari d'Estètica a Eina. Grup 63. Miró a Hospital de la Santa Creu.

Alfaro: *Al vent*. Llena: Art pobre. Miralda: art menjable. Art pobre al Maduixer. Exposició Dalmau.

context immediat

1970

Procés de Burgos. Tancada d'intellectuals a Montserrat.

1971

Primera Assemblea de Catalunya.

1972

1973

Fundació de Mass-Com.

context internacional

Lefebvre: *Manifeste Differentielle*. Monod: *Le hazard et la nécessité*.

Trobada dels dos Soyuz X a l'espai.

Guerra del Yom Kippur. Crisi del petroli. Caiguda d'Allende. Dictadura Pinochet.

art internacional

Exposició d'Osaka. Exposició dels «100 artistes a la ciutat», a Montpeller.

8 Picassos instal·lats al Louvre.

Documenta V.

art català

Cerimonials de Xifra, Miralda, Rabascall. Sílvia Gubern torna de Londres. Carme Aguadé: objectes signe. Porta: pintures amb llum negra. Serra Florensa: Club Hispano Francès. Portabella: *Cuadecuc*. Exposició ADLAN al Col·legi d'Arquitectes. Apareixen *Cau* i *Gorg*. *Oriflama* n.º 100. Omnim per l'ensenyament del català.

Granollers: Primera aparició de García Sevilla i Benito. Experiències tàctils a Eina. Inflables Ponsatí a Granollers, Cadaqués, Eivissa. Nevada de Porex a Eina. Congrés ICSID a Eivissa.

Granollers. García Sevilla (mar i magnetòfons). Francesc Torres: Triangles d'aigua. Tramesa postal (Ràfols-Olivé). Entornament Benito a Granollers. Lluís Jové, acció al carrer, a Terrassa. Simpòsium *Comunicació i Arquitectura*, a Castelldefels.

Exposició TRA. Poesia visual a Dalla. Apareix Eulàlia. Apareix Galeria 42. Ponsatí: enfundat de persones. Toni Miró: film d'olors. Coderch: cases C. Raset. *Entorn del tronc*, a Eina.

context immediat

1974

Començ de la crisi econòmica. Conferències sobre «les terces vies».

1975

Mort de Franco. Accés de Joan Carles I. Congrés de Cultura Catalana.

1976

Concert Llach al Palau d'Esports. Formació dels Partits polítics. Miting de la llibertat. 11 de Setembre a Sant Boi. Encontre Ciències Humanes a Perpinyà. Apareix «Avui».

1977

Juny, Primeres eleccions parlamentàries democràtiques. El triomf PSC. Restauració de la Generalitat. Clausura del Congrés de Cultura Catalana.

context internacional

Revolució dels clavells, a Portugal.

Conferència d'Hèlsinki. Victòria del Viet-Nam. Llibertat d'Angola i Moçambic.

art internacional

Schult: *Venezia, viva*. Gran barriera de Califòrnia, de Christo.

Centre Pompidou. VI Documenta de Cassel. Importància de les performances.

art català

Pazos. *Records*. Actes a Barcelona de Timm Ulrichs, Vostell Stuart Brisley. Pablo: estudis de morfologia. Miró (festa al Moulin de la Galette), al Grand Palais. Escultura vivent a Eina. Vídeos Muntadas a la Vinçon i *Canal Privat* a Cadaqués. Torre de Treball, d'Elies Torres. Projecte Bofill per a les Halles.

Obertura Fundació Miró. Exposició Art Tântric. Arquitectura i llàgrimes. Commemoració del Pare, per García Sevilla. Christo a Barcelona. Escultures vivents X. Olivé. Bigas: Polaroid. Transcripció de Rossetti, per X. Olivé. Bonell: edifici Frègoli. Bonet, Cirici: Casa del C. Tokio.

Creació de la Galeria G. Inauguració Fundació Miró (oberta). Nous mitjans a la F. Miró. Àmbit de recerca de la F. Miró. *Espanya*, a Venezia. Ribas: «La ciutat cremada».

Murals polítics. Equip sense nom. Moviments populars per salvar les cotxeres de Sants i el Born. Exposició Arq. per a després d'una guerra. Sergi Aguilar Irrigüible, Tur. Pazos: *Star system*.

context immediat

1978

Nova Constitució. Estatut de Catalunya. Entrada al Consell d'Europa.

1979

Eleccions del març. Parlamentàries. Eleccions Municipals.

1980

Eleccions d'abril al Parlament de Catalunya. Triomf de CDC i Unió. Exposició Cent Anys de Cultura Catalana, a Madrid.

*context internacional**art internacional*

Interès per l'arquitectura industrial. Pazos i García Sevilla al Centre Pompidou.

art català

Premi biennal Caixa a Jordi Cerdà (foto i anilina). Codina: la palla. Exposició olfactiva. Palomer: sacrifici. X. Olivé: presentació Cartier al Velòdrom. Exposició Miró a Madrid. Miró: *Mori el Merma*.

«Comunicació» a l'Hospitalet. Apareix Josefina Miralles. Palomer: *grimalkin*. Benito: *Performança amb brau*. Exposició Maillol.

Viladecans: diàleg amb les arrels. *El cos humà*, al Museu Etnològic. Video al Col·legi d'Arquitectes. *Mona* Miralda a la Joan Prats. Premi biennal de la Caixa, a Pazos.